



# Son dört yılda yapılan zam enflasyonu üçe katladı Bütçemizi elektrik çarpacak

**Eylül ayında elektrik ve doğalgaza önemli oranda yeni bir zam yapılması yoğun olarak konuşuldu. Fiyatlara ne kadar zam yapılacağı henüz net değil. Ancak son 4 yılda yapılan zamlar enflasyonu üçe katladı. Yeni zamlar toplumda bir 'çarpıntıya' neden olabilir.**

**Fatih KAYMAKÇIOĞLU**  
İktisatçı-Mühendis  
Kamu Yönetim Uzmanı

Enerji kullanımına baktığımızda; ısıtmadan aydınlatmaya, pişirmeden soğutmaya, ulaştırmadan iletişime, buzdolabından çamaşır makinesine, ütüden diğer küçük ev aletlerine, küçük sanayicimizden dev sanayi tesislerine uzanan bir yapıda bir şekilde her bireyi etkilemektedir. Bir anlamda enerji yaşamımızın kalitesini belirlemekte, elektrik ve doğalgazın kullanılması yaşamın sürdürülmesi için artık kaçınılmaz bir zorunluluk.

Çağımızda enerjiyi kullanmama diye bir yaklaşımın olması olanaklı değil. Enerjinin kaliteli ve kesintisiz olarak sunulmasının yanı sıra alım gücünün zorlanmaması, fiyatların buna göre tespit edilmesi siyasilerin de gözetmesi gereken bir unsur.

## Enflasyonu üçe katladı

Son 4 yılda elektrik ve doğalgaz fiyatları sürekli artarak, zam yaşamımızın bir parçası haline geldi. Hatta birkaç yıl önce kış aylarına girerken yapılan zam nedeniyle tüketimde ciddi düşüş olmuş, ardından doğalgaz fiyatlarında yüksek oranlı bir indirim dahi gidilmişti. Başbakanın açıklamalarına göre bu ay doğalgaza yüzde 10-15 zam yapılması beklenmektedir. Bu elektrik fiyatlarına da yansıtacaktır. En son 1 Nisan'da elektrik fiyatlarına yüzde 8.1, doğalgaz fiyatlarına da yüzde 18.72 zam yapılmıştı.

Elektrik fiyatlarına 2008 yılının başından 2012 yılının birinci yarısına kadar konutlarda artış yüzde 108,68 oranında olmuştur. Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ile hesaplanan Türkiye'nin enflasyon oranı, 2008'de yüzde 10.1, 2009'da yüzde 6.5, 2010'da yüzde 6.4, 2011'de yüzde 10.5'dir. Elektrikte zam oranı enflasyonun

üç katına karşılık gelmektedir. Buna karşın ücretli çalışanların maaşlarına en iyi durumda yıllık yüzde 5 artış yapılmaktadır.

Ortalama bir ailenin aylık enerji faturası (elektrik ve doğal gaz) maliyeti 200 TL'yi geçmiştir. Bu rakam asgari ücretin yüzde 29'udur. Önümüzdeki aylarda yapılacak yeni zamlarla enerji faturaları asgari ücretin üçte birine ulaşabilecektir.

## Halk enerji yoksunu

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2010 yılı sonuçlarına göre ülkemizde 2.9 milyon kişi günlük 4 TL ile geçiyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın verisine göre, Eylül 2009 itibarıyla bir yılda toplam 6 milyon 633 bin 481 abonenin borcu nedeniyle elektriği kesilmiştir.

Geldiğimiz bu durum halkın enerji yoksunu olduğunu gözler önüne sererken, yeni bir zam gelmesi durumunda halkımız enerji ihtiyacını karşılayamaz duruma düşecektir. Oysa toplumsal barış, genel refah ve mutluluğu sağlamak sosyal devletin görev alanına girmektedir.

Sosyal politikalarda gelişim beklerken tam tersi bir uygulamayla karşı karşıya kaldık. Kamu idaresi, üreticileri korumak ve onları teşvik etmek amacıyla indirimli elektrik tarifesi uygulayarak destekleme yapmaktaydı. Bindiği üzere geçen ekim ayında elektrik tarife değişikliğinde kamu yararına uygulanan tüm sübvansiyonlara son verildi. Kamuya ait sağlık kuruluşlarından resmi okullarımıza, kamu yurtlarından spor tesislerine, kültür balıkçılığında kümes hayvanları çiftliklerine kadar uygulanan elek-

trik tarifesinde halkın yararına olan tüm destekler kaldırıldı. Sosyal devlet olma özelliğimizden bir adım daha geriye gittik.

Aynı şekilde kalkınmada öncelikli iller kapsamında yer alan ekonomisi gelişmiş illerdeki konutlara uygulanan sübvansiyon da geçen ekim ayında tamamen kaldırıldı. Böylece kalkınmada öncelikli illerde kalkınma özendirilmiyor, kendi kaderleriyle baş başa bırakılıyordu. Diğer bir söylemle yoksulluğu önlemede sosyal devletten ayrılarak sadaka kültürüne doğru bir geçiş destekleniyordu.

## Suya da dolaylı zam

Tüm bunlarla birlikte halkın yararına kullanacak olan içme ve kullanma suyu için indirimli elektrik kullanma hakkını yok ettiler. Bu arada tarımsal sulama ve bazı tarımsal amaçlı kullanılan elektriğe verilen indirim de kaldırdılar. Böylelikle su fiyatlarının artmasına da neden olundu.

Bu durum özellikle içme ve kullanma suyu için belediyelerin elektrik faturasının yükselmesine ve vatandaşın ödediği su bedelinin de doğrudan zamlanmasına neden olmaktadır. Çiftçilerimiz, sürekli ödemekte zorlandığı elektrik faturalarına ek bir zam ile karşı karşıya kaldılar.

Elektrik fiyatlarındaki artma nedenini bu sektörde uygulanan yanlış politikalarda aramak gerekiyor. Zamlar, hızla özelleştirilen yapının bir yansımasıdır. Artık elektrik borsasında 1 kilovatsaat elektriğin fiyatı 2 TL'ye kadar çıkabilmiştir. Buna karşı önlem alınmadığı gibi borsadaki bu yükselişler normal karşılanır olmuştur.

Elektriğin halka sunulması bir yandan

kamu hizmeti olarak kabul edilirken, diğer yandan kamu hizmeti anlayışının içeriği boşaltılmaya çalışılmaktadır. Kamu hizmeti, devlet veya diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri kamu yararı ya da çıkarı doğrultusunda kamu gücü ile sunulmuş etkinliklerdir. Bu hizmetin özel sektöre de yapılmasına izin verildiğinde hizmetin niteliği değişmez. Özel sektörün oluşturduğu kuruluş, kamu yararını ya da çıkarını gözetmek zorundadır.

Enerji, sosyal ve ekonomik yaşam üzerindeki belirleyiciliği nedeniyle stratejik bir hizmet alanıdır. Enerjinin olmadığı yerde günlük yaşamın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Hepimizin yaşamını ve geleceğimizi ilgilendiren enerji sektörü halkın yaşam alanıyla yakından ilişkilidir. Aynı şekilde sanayici için de enerji bir girdi olup, çıkacak her sorun, ek maliyet ve üretimi aksatacaktır. Eğer siz enerji fiyatlarını yükseltirseniz, üretilen her malın zamlanmasına neden olursunuz.

## Öncelik halkın ihtiyaçları

Sonuç olarak; elektrik enerjisinde etkinlik, ülke genelinde her yerde ihtiyaç duyulduğunda elektriğin aynı kalitede ve yeterli miktarda olması anlamına gelmektedir. Elektrik enerjisinde verimlilik kavramı salt bir kâr/zarar esasına değil, ülkemizin gelişmişlik ölçütlerini de kapsayan, sosyal etkilerini de dikkate alan bir değerlendirme yapılması anlamına gelmektedir. Bu açıdan elektrik enerjisi maliyeti doğru hesaplanmalı ve hizmeti kaliteli ve sürekli kılabilen bir fiyat politikası benimsenmelidir.

Görünen o ki sosyal devletten düzenleyici devlete doğru hızla yol almaktayız. Sosyal devlette halkın ihtiyaçları ve toplumsal fırsat eşitliği ön planda iken, düzenleyici devlette öncelik küresel sistemle kaynaşma amacıyla özendirilen şirket ihtiyaçlarına verilmektedir. Toplumumuzun bu yapıyla; gelir dağılımındaki bozukluğun devam edeceği, halkımızın bir kat daha fazla yoksullaşacağı apaçık ortadadır.

